

Røsten

magasin 12 — juni til august 2016

TRANEBJERG KIRKE

Et tårn bygget til forskansning, et våbenhus med nadver til de spedalske - her mærkes historiens vingesus.

TEMA: KIRKEN OG FLYGTNINGENE

Civilsamfundet er en vigtig partner i arbejdet med flygtninge og asylansøgere. Læs om eksempler på folkekirkens indsats i Aarhus Stift.

GODT DÉ BLEV VIRAL SUCCES

Genbrug af konfirmationstøj gav stor opmærksomhed fra lokale og landsdækkende medier.

A photograph of three women standing outdoors in front of a brick wall. The woman on the left is wearing a denim jacket and patterned pants, holding a green string. The woman in the middle is wearing a floral top. The woman on the right is wearing a red shirt and has her back to the camera. Two children are visible on the right side of the image, one sitting and one standing. The title 'VELKOMMEN TIL RØSTEN 12' is overlaid in white text on a dark red background.

VELKOMMEN TIL RØSTEN 12

Tilstrømningen af flygtninge og asylansøgere har lagt pres på de europæiske lande, og som bekendt har vi også mærket udfordringen i Danmark. Det offentlige kan ikke løfte opgaven alene, så civilsamfundet træder til med hjælpende hænder og gode idéer. Også folkekirken er med, og derfor handler Røstens tema denne gang om 'Kirken og flygtningene.'

Du kan blandt andet læse en artikel om et nyt netværk af præster i Aarhus Stift, som skal hjælpe sognene i flygtningespørgsmål. Læs også om Verdenscaféen på Samsø, hvor lokale mødes med flygtninge og asylansøgere over en kop kaffe og en dansklektion. I artiklen 'Vi døber ikke bare lige,' forklarer præsterne Karen Huus og Johannes Glenthøj om dåb af flygtninge og asylansøgere, og så har vi været i Odder, hvor der er søndagscafé for byens flygtninge i Kirkecentret – suppleret med cykelskole og cykelværksted. I temaet finder

du desuden en guide fra Folkekirken Asylsamarbejde, der viser, hvordan den enkelte kirke kan komme i gang med at hjælpe.

Derudover fortæller sognepræst Lone Buhl Petersen fra Østbirk om at "gå viralt" med sin gode idé om at genbruge konfirmationstøj, og så bringer vi et portræt af Hanna Broadbridge, der siden 1984 har arbejdet med flygtninge i Sct. Clemens Kirke i Randers.

Som sædvanlig finder du selvfølgelig også anmeldelser, korte nyheder og et indblik i en af stiftets kirker, denne gang Tranbjerg Kirke på Samsø.

God læselyst!

FLOT 'RUNDESANG' MED AFSÆT I PRÆDIKERENS BOG

Uddrag af anmeldelse v. Gudmund Rask Pedersen

Vi kender den alle sammen: ”Rundesang, rundesang, hvem synger den næste sang?” Og det gør Hanne Jul Jakobsen, sognepræst og prædiker i Møllevangskirken i Århus, i sin flotte, fyldige bog om tomhed og muligheder med afsæt i Prædikerens Bog i Det Gamle Testamente. Med afsæt i eksistensen – hendes egen, uden tvivl, men også min, altså læserens eksistens.

Hanne Jul Jakobsen kommer vidt omkring. Rummer og rammer godt i denne hvirvlende tænketango med Prædikerens Bog. Bogen er, efter en prolog, bygget op med 12 kapitler svarende til Prædikerens Bog, hvis skrift fra ord til andet er bygget ind i Jul Jakobsens tekst med kursiv. Den 2.500 år gamle Prædiker og den moderne prædiker taler i munden på hinanden, og det ene ord tager det andet.

Teksten er stillet op som små essaydele i prosastil eller i knækprosa-stil. Sidstnævnte med meget korte linjer. Førstnævnte med ofte meget

korte sætninger. Og. Således. Rigeligt mange. Punktummer. Ofte er der et ”måske” i Jul Jakobsens tekst. Eller et ”i hvert fald”. I hvert fald måske. Det giver en lille tilbageholdenhed, en frugtbar tøven i forhold til Prædikerens meget bombastiske stil.

Det hele indledes i Kapitel 1 med: ”Ord af Prædikerens, født Pedersen, dronning af Normalistan. Flere af dem. De bedste. Venligst udlånt af Davids søn, konge i Jerusalem”. (s. 13)

”Alting har en tid og den her er min” (s. 51), skriver Jul Jakobsen i rundesangen med det absolut mest berømte kapitel (3) fra Prædikerens Bog. En af ”verdenslitteraturens smukkeste tekster”, som hun selv skriver det.

Her som overalt i bogen synger hun sin rundesang i en respektfuld omgang med og inddragelse af Prædikerens ord. I medsigelser såvel som modsigelser, når hun – som forlaget skriver det i bagsideteksten – ”vejer den gamle gnavpots ord og billeder.”

Hvor er den bare god, og stærkt anbefalelsesværdig, denne fine Rundesang. For præster og prædikere, ja, men også og endnu mere for mennesker, som bare gerne vil tage en troværdig rundesang omkring tomhed og muligheder i det, der er vores liv hver især. I clinch og i dans med en gammel bibeltekst ført an af en kvinde, der ved, hvad hun taler om, og hvad hun har på hjerte. Hanne Jul Jakobsen viger ikke på nogen måde tilbage for at tage ord om tomheder og trælsheder i munden. Men hun taler ud på en måde, hvor det munder ud i opbyggeligheder om livet og det andet menneske set som en gave. Opbyggeligheder, der klart overtrumfer Prædikerens livsanskuelse.

Hanne Jul Jakobsen:
Rundesang. Om tomhed og muligheder.
Eksistensen, 2016.

228 sider. 198,-

Læs hele Gudmund Rask Pedersens omtale af 'Rundesang. Om tomhed og muligheder' her

Læs uddrag af bogen her

100 salmer

Nodebog

NYT SALMEBOGSTILLÆG UDKOMMET

Af Folkekirkeinfo

Et nyt salmebogstillæg, '100 salmer', har set dagens lys. Morten Skovsted, der er præst i Hjortshøj, har været projektleder på bogen. Han vil gerne, at vi synger de gamle salmer, men han mener, at det også er nødvendigt at synge nye.

"Andelen af salmer, som alle kender er snævret ind. Da jeg startede som præst for 19 år siden var der måske 20 salmer, som man kunne forvente, at alle kendte. Men det er måske snævret ind med

en om året, hvis jeg skal sætte det på spidsen," siger Morten Skovsted.

Ud over de meste kendte julesalmer nævner han 'I østen stiger solen op' som en af de salmer, alle kender. Han er ikke ude i et ærinde med

at afskaffe de gamle salmer, som han selv holder af. Der skal synges både nyt og gammelt, men de nye salmer kan være med til at bygge bro mellem generationerne, mener han. Derudover har en ny salme, som bruger nutidssproget, den fordel, at den kan være nemmere at lære.

"Folk vil lære den hurtigere at kende, og den vil knytte an ved deres erfaringsverden, livsramme og sprog," siger Morten Skovsted.

STOR GENREMÆSSIG SPREDNING

Anders Tranholm-Bjerg er sognepræst i Øls, Hørby og Døstrup Sogne og er konservatorieuddannet musiker. Han har set nærmere på det nye salmebogstillæg her, hvor han blandt skriver:

"Målet med udgivelsen har været at få præsenteret de nyere salmer, som har fundet størst udbredelse i det ganske danske land, i en samlet udgivelse. Derfor skal man ikke vente sig nyskabelser

her. Det er salmer, som allerede er blevet godt gennemprøvet ude i menighederne, som er blevet optaget i tillægget.”

Læs hele anmeldelsen af '100 salmer' her.

Læs mere om 100 salmer her.

Besøg forlaget Eksistens hjemmeside, hvor du kan høre melodier til de nye salmer.

Der er stor genremæssig og tematisk spredning, men en pædagogiske inddeling af bogen gør den nem at finde rundt i.

”Genremæssigt er der tale om en blandet landhandel. Her er alt fra swingende jazzsalmer til adstadige koraler, fra Simon Grotrians eksperimenterende lyrik til den enkle børnesang: ‘Tak, Gud, for denne lyse morgen’. Også tematisk kommer vi vidt omkring. Salmerne er pædagogisk opdelt i årstidssalmer, salmer til de kirkelige højtider, salmer til dåb, konfirmation, bryllup og begravelse etc. Det er nemt at finde rundt i, hvis man ønsker at finde en salme, som egner sig godt til et specifikt tema,” skriver Anders Tranholm-Bjerg.

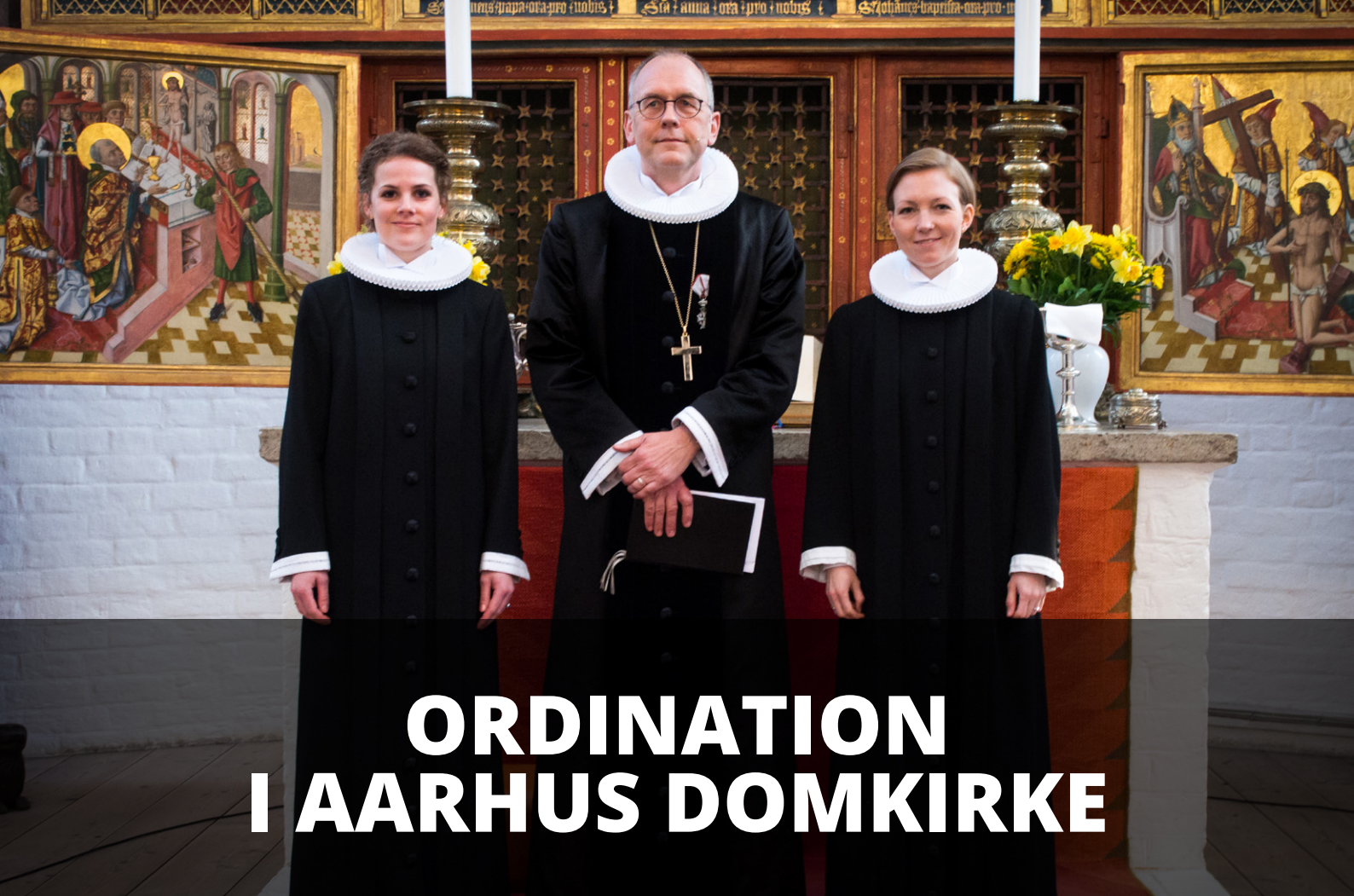
KAN VARMT ANBEFALES

Han mener, at udvalget bag 100 salmer har fuldført en vigtig mission ved at udvælge 100 gennemprøvede, nyere salmer til en samlet udgivelse. Dog er der også oplagte salmer, som ikke er kommet med:

”Det gælder Hans Anker Jørgensens ‘Du siger det med blomster’, som vi bruger til pinse, og Lars Busk Sørensens ‘Vi bor under stjernernes tider’, der egner sig fortrinligt til en nytårsgudstjeneste. Heller ikke Lisbeth Smedegaard Andersens dejlige ‘Står så ofte og ser mod din himmel’ med René Jensens meget sangbare melodi har fundet nåde for udvalget.”

Med grænsen på 100 salmer, mener anmelderen dog, det er naturligt, at ikke alle kan få deres specifikke ønsker opfyldt.

”Man må konstatere, at rigtig mange af de mest brugbare, nyere salmer har fundet vej til tillægget, og det er der grund til at sige tak for. 100 salmer udgør et repræsentativt udvalg af nyere danske salmer og kan varmt anbefales til de menighedsråd, der har mod på at kræve kræfter med den nyere sangskat.”

ORDINATION I AARHUS DOMKIRKE

Af Bo Billeskov Grünberger

Torsdag den 31. marts blev cand.theol. Mette Charlotte Andersen, der er ansat som konstitueret sognepræst i Fårup-Sabro Pastorat, og cand. theol. Anne Sophie Berg Ricevuto, der ventes ansat som sognepræst i Ådalens Pastorat, ordineret i Aarhus Domkirke af biskop Henrik Wigh-Poulsen.

KIRKE, SANG OG SÆBEBOBLER

Af Bo Billeskov Grünberger Billeder: Privatfoto

Et lokalt projekt fra Odder har udviklet et koncept, hvor kirken bliver mere tilgængelig for voksne udviklingshæmmede. Det handler om at skabe genkendelighed og forudsigelighed og gøre rammerne åbne, så alle kan være med.

Johanne Vincenti er ved at afslutte sit kandidatstudie i Diakoni på Aarhus Universitet og har i den forbindelse udarbejdet projektideen 'Kirke, sang og sæbebobler'. For praktisk afprøvning og videreudvikling af projektet tog hun kontakt til Fabos, der er et aktivitetscenter for voksne udviklingshæmmede. Her var man positive over for ideen, og i efteråret gik projektet, der strakte sig over nogle måneder, i gang. I begyndelsen skulle gruppen af voksne udviklingshæmmede lige lære det nye at kende, men hurtigt blev det tydeligt, at de var rigtig glade for den nye ramme, som 'Kirke, sang og sæbebobler' gav dem.

"Vi har fået at vide af pædagogerne fra Fabos, at mange af beboerne, som de har svært ved at lave noget nyt med, var nogle af dem, der var hurtigst til at komme ud af døren. Det er voksne udviklingshæmmede, som måske har brugt ti år på

at lære at komme på arbejde, fordi overgange kan være meget svære. De var i løbet af to-tre gange helt klare på at komme med," siger Johanne Vincenti.

Som ved babysalmesang handler 'Kirke, sang og sæbebobler' meget

om sanserne. Der er musik og sang, og man både synger og klapper sammen. Samtidig er der vide rammer for, hvordan man kan være i kirkerummet, for det er nødvendigt, forklarer Johanne Vincenti:

”Det skal være genkendeligt og forudsigeligt, men man skal også være opmærksom på, at der er nogle, som kan rumme at sidde i en rundkreds, mens andre har behov for at ligge ned; og nogle har behov for at gå rundt, og så er der nogle, som har behov for at sidde på kirkebænkene lidt væk fra det store fællesskab, fordi det er for voldsomt. Er der nogle, som har behov for at komme af sted, så skal der være plads til, at man bare rejser sig og kører med dem, der vil hjem. Det skal være så rummeligt, at man kan være, lige som man er.”

MOTORVEJSGUDSTJENESTE VED SILKEBORG

Den sidste søndag i maj var kirken rykket ud på den nye motorvejsstrækning ved Silkeborg, hvor der blev holdt gudstjeneste på asfalten.

Af Martin Høybye Foto: Mikkel Berg Pedersen

**Omkring 500 mennesker var mødt frem for at deltage i arrangementet, der var arrangeret af Y's Men, og som var be-
gunstiget med strålende sommervejr.**

Provst i Silkeborg, Jakob G. Nissen, tog i sin prædiken udgangspunkt i en tekst fra kapitel 14 i Johannesevangeliet: 'Jeg er vejen og sandheden og livet, ingen kommer til Faderen uden ved mig.'

Han forklarede, at kristendommen netop tilbyder en vej. Den vej, der går fra Gud til menneskene gennem Jesus. Men også mellem mennesker bygges veje, og det sker ikke kun i vækstens hellige navn, som provsten udtrykte det:

”Vi bygger veje. Ikke kun i vækstens hellige navn, men også fordi vi ved, at livet drejer sig om nærvær. At være nær ved dem, vi elsker. Det er det, veje gør. De bringer mennesker sammen, de

bygger bro mellem det, som er adskilt.”

Arrangementet var den første motorvejsgudstjeneste i Danmark og var arrangeret af de lokale Y's Men's klubber. Silkeborg Mandskor medvirkede ved lejligheden og sang blandt andet for på den nyskrevne salme ”Vejen” af salmedigter Lisbeth Smedegaard Andersen med melodi af Erik Sommer. Desuden medvirkede et stort brassband, der bestod af Silkeborgs fem forskellige brassbands, som for første gang prøvede at spille sammen.

Efter udgangsbøn og postludium var der kaffe og samvær lidt længere ”henne ad vejen.” Arbejdet på motorvejsstrækningen er endnu ikke helt færdigt, for der skal først køre biler på den nye asfalt til efteråret, når den indvies den 11. september 2016.

NYT NETVÆRK HJÆLPER KIRKER PÅ FLYGTNINGEOMRÅDET

Tilstrømningen af flygtninge og asylansøgere har præget både den politiske og folkelige debat siden sidste sommer. Også i folkekirken er der fokus på området, da mange sogne skal forholde sig til nye opgaver. Derfor bliver et netværk af ressourcepræster nu sat i verden i Aarhus Stift for at støtte kirkerne i arbejdet.

Af Martin Høybye

Med sine godt 4,4 millioner medlemmer er folkekirken en uomgængelig del af det danske civilsamfund. Og selv om kirken på overfladen kan se ud til at leve et stille liv, gemmer der sig uanede ressourcer i landets sogne og menigheder, som kan være med til at løfte opgaven med at tage imod flygtninge og asylansøgere.

Netop civilsamfundets rolle i forhold til integrationen lægger OECD også vægt på i rapporten 'Making immigration work,' hvor det bl.a. hedder, at:

"Regeringerne kan sørge for den nødvendige lovgivning, men civilsamfundet har en afgørende rolle i forhold til at skabe rammer, der kan hjælpe integrationen socialt og på arbejdsmarkedet."

Flere steder i folkekirken er man allerede godt i gang, mens man andre steder tager de første,

famlende skridt. Og i erkendelse af, at der er brug for en opsamling af viden og erfaringer om, hvad der virker lokalt, etableres nu i Aarhus Stift et netværk af ressourcepræster fra hvert enkelt provsti, som står til rådighed med viden og hjælp til præster og sogne.

EN FULDSTÆNDIG FORANDRET VIRKELIGHED

"Under indtryk af det forøgede antal asylansøgere og flygtninge har jeg ønsket at samle en bred repræsentation fra hele stiftet med en præst fra hvert provsti. Dels for at have et opdateret overblik over situationen – hvad der sker, hvad der er behov for, hvordan flygtningene fordeler sig, hvordan kontakten er med asylcentre, etc. Og dels at blive klogere på, hvordan vi bedst muligt bistår de menighedsråd og præster, der gerne vil yde en indsats," siger biskop Henrik Wigh-Poulsen.

Karen Huus er præst i Gellerup og har længe været stiftets eneste ressourcepræst på flygtninge- og asylområdet. Landets biskopper har tidligere nedsat et netværk, hvor alle stifter har en eller flere ressourcepræster med, og i det forum sidder Karen Huus med ved bordet. Derfor bliver hun også naturligt en central skikkelse i det netværk, som Aarhus Stift nu laver lokalt. Og hun ser frem til at komme i gang.

”Vi skal have samlet trådene, for der er så mange lokale erfaringer, vi kan lære af alle sammen. Rigtig mange præster og sogne sidder lige nu med en virkelighed, der er fuldstændig forandret, fordi der er kommet flygtninge til mange steder. Det enkelte sogn har måske ikke rigtig haft noget tværkulturelt arbejde eller mennesker, der stammede andre steder fra end lige Danmark. Men så er det pludselig på dagordenen i næsten hver en lille flække,” siger hun.

KÆMPESTOR STYRKE MED NETVÆRK

Karen Huus står til rådighed for sogne, præster og menighedsråd, først og fremmest i forhold til rådgivning omkring asylansøgere og flygtninge, som ønsker dåb. Men derudover hjælper hun i de spørgsmål, der udspringer af, at der kommer kristne med en anden kulturel og sproglig baggrund ind i kirken – og i forhold til det sociale arbejde, der også gælder dem, der ikke nødvendigvis søger kirken for at blive kristne. Men for at kunne rådgive andre bedst muligt, har hun også selv brug for det nye netværk.

”Jeg har brug for et netværk af præster, der rækker ud i provstierne, så jeg kan have kontakt med, hvad der foregår. Og så jeg kan give information videre til dem, der ringer til mig,” siger hun og giver følgende eksempel på, hvordan netværket kan fungere:

”Christianskirken her i Aarhus har fx en gruppe for farsi-talende og en anden for arabisk-talende. Så hvis jeg har dåbsoplæring med en farsi-talende hos mig i Gellerup, kan jeg henvise til, at der findes et andet fællesskab, hvor modersmålet bliver talt. Man kan altså gennem netværket få et overblik over, hvad de enkelte kirker kan levere, hvis man skal guide nogen et sted hen. Det er en kæmpe styrke, at vi ved, hvad der foregår rundt omkring og kan henvise til hinanden.”

KIRKEN KAN SKAFFE EN EFTERLØNNER MED EN ANHÆNGER

Karen Huus påpeger, at folkekirken står i en helt ny situation, fordi der er kommet et langt højere antal flygtninge, end vi har oplevet i mange år. Men også fordi, at flygtninge i højere grad placeres lokalt og i mindre enheder.

”Selvom man er sognepræst i et lille landsogn, kan man jo nu opleve, at der pludselig sidder fem mennesker på kirkebænken, man aldrig har set før, og som ikke taler dansk. Det er da en udfordring og en stor opgave,” siger hun.

Ifølge præsten er den nye situation dog også en chance. Det gælder fx for de menighedsråd, der kan opleve, at det er svært at få folk til at engagere sig og tage del i menighedsarbejdet.

”Jeg synes, det er en kæmpe chance for sådan et lokalt sogn i et mindre samfund eller en landsby, at der kommer nogle mennesker, der har brug for hjælp. Det kan godt være, den enkelte ikke føler sig særlig kirkelig, men jeg er sikker på, at man alle steder kan skaffe en efterlønnere med en anhænger, der kan flytte en sofa. Det netværk har folkekirken derude,” siger hun.

KONTAKTPERSONER GIVER BEDRE LANDING

Hun har erfaring for, at de flygtninge, der lander bedst, er dem, der har haft en kontaktperson eller en kontaktfamilie. Her kan kirken også komme på banen.

”Selv det mindste sted har vi en menighed og et menighedsråd, der faktisk kunne løfte den opgave at finde kontaktpersoner, der kan hjælpe de nyankomne ind i det danske samfund,” fortæller Karen Huus.

Og går kirken ind i arbejdet med den formidling, behøver den ikke være bange for at stå alene med opgaven, for den kan nemlig afstemmes med kommunen.

”Vi behøver ikke som kirke stå for den helt store koordinering selv. Det er et spørgsmål om at være i kontakt med dem, der arbejder med integration i kommunen, og så skal de nok fortælle, hvad de har brug for. Og vi kan netop hjælpe med at skaffe nogle af de kontaktfamilier, de boliger og de praktikpladser, som kommunen eller flygtningehjælpen efterspørger,” forklarer hun.

FØRSTE SKRIDT ER MØDET

Selvom befolkningen kan være delt i forhold til, hvordan de synes, at politikerne skal reagere på situationen med de mange nye flygtninge og asylansøgere, har Karen Huus stor tillid til den enkeltes opbakning, når det kommer til stykket.

”Diakonien – det sociale arbejde – er en grundforpligtelse i hele vores selvforståelse som kirke, en del af vores inderste kerne. Det kan vi samles om i sognet og i kirken på tværs af kirkeskel. Så når flygtningene kommer, er der ikke mange i menighederne og sognene ude omkring, som synes, at det bedste er at vende dem ryggen. Vi må hjælpe vores næste, der kommer hertil og er i nød. Vores afsæt kan kun være der, og at der så er nogle politiske forhold, som kan være svære, det har vi valgt vores politikere til at tage sig af,” siger hun.

Hun nævner, at danskerne kan være lidt reserverede, og at det derfor nogle steder kan kræve overvindelse at komme i gang. Men det kræver kun, at man tager det første skridt.

”Og det første skridt er jo netop, at vi tør at sige velkommen. At vi tør snakke med flygtningene, at vi tør drikke en kop kaffe med dem. Første skridt er mødet,” siger Karen Huus.

—

Læs mere om mødet den 31.05. og se en liste over de enkelte præster i netværket her

PÅ CAFÉ MED VERDEN – MIDT I DANMARK

På Samsø lægger sognegården i Tranebjerg lokaler til Verdenscaféen – et ugentligt mødested, hvor alle er velkomne uanset religion, politisk ståsted, etnicitet og seksualitet. Caféen opstod bl.a. som en måde at komme lokale asylansøgere i møde på og bruges også af danskere.

Af Martin Høybye

En af initiativtagerne til Verdenscaféen er sognepræst Johannes Glenthøj, der fik idéen til at skabe mødestedet, da der i sommeren 2015 pludselig kom mange flygtninge til landet og dermed også til Samsø.

Selvom caféen låner rammerne i sognegården hver lørdag eftermiddag, har den ikke som sådan noget med kirken at gøre. Johannes Glenthøj er ganske vist en gennemgående figur, men der er mange forskellige kræfter, der er sammen om at løfte arbejdet med Verdenscaféen.

”Det er både medlemmer og ikke-medlemmer af folkekirken, som er med i det her. Vi er vidt forskellige, og Verdenscaféen er et helt bredt mødested. Et fællesskab hvor den religion, den enkelte måtte have eller ikke have, træder i baggrunden,” siger han.

OPLEVER STOR SØGNING

Sagsbehandlingstiden for en asylansøger er typisk tre til seks måneder, men der er også flygtninge, der oplever længere sagsbehandlingstider. I ventetiden er der stor søgning til Verdenscaféens ugentlige åndehul. Her mødes flygtningene også med danskere, som det ellers kan være svært for mange af dem at få kontakt til. Det kan skyldes det kulturelle, men også sprogbarrieren spiller

ind. Så caféen får et spontant præg af højskole, hvor der bliver formidlet dansk kultur og sprog.

”Det er et sted at drikke en kop kaffe sammen, spille et spil backgammon eller skak og hygge sig. Men også et sted, hvor man kan lave noget danskundervisning – mere eller mindre formelt. Nogle gange sker det bare i grupper, der sidder og griner sammen over et spil billedlotteri og prøver at lære noget dansk. Og så opstår der nogle gange noget mere formaliseret, hvor man går sammen i en gruppe og sidder i et andet lokale og får decideret danskundervisning,” fortæller Johannes Glenthøj.

Der blev i 2015 givet omkring 19.000 opholdstilladelser til asylansøgere og familiesammenførte familiemedlemmer til herboende flygtninge. Den store tilstrømning har også givet sig udslag på Samsø, hvor asylcentret pt. har 244 asylansøgere fordelt på øen, og folkene omkring Verdenscaféen kunne næsten ikke lave andet, hvis de skulle prøve at få alle med.

”Der bor flygtninge på Færgekroen i Kolby Kås, på øens tidligere højskole, og så er der det tidligere spisested Drop In og Lundehuset her i Tranebjerg. I starten gik vi meget til den med at transportere folk til caféen, men det fandt vi ud af, at vi ikke magtede. For vi kunne jo hente lige så mange, det skulle være. Verdenscaféen er derfor lige nu blevet et hjemsted for de mindre grupper, der bor her i Tranebjerg, og som har lettest adgang. Men vi håber, at flere vil cykle hertil, nu hvor det gode vejr er kommet,” siger Johannes Glenthøj.

HJÆLPENDE HÆNDER FRA NÆR OG FJERN

Der er brug for frivillige hænder til at stå for afviklingen af caféen, og ud over danske frivillige hjælper også fastboende flygtninge, som har fået opholdstilladelse og nu bor fast på Samsø som del af kommunens kvoteflygtninge.

”En af dem er fx David Tafi fra Syrien, som virkelig er en ressourceperson. Det er ham, der over-

sætter for mig fra arabisk til engelsk,” fortæller Johannes Glenthøj og supplerer:

”Men der er 15-20 flygtninge, der bor fast på øen og har fem års opholdstilladelse. Der har hele tiden været en sammenhæng mellem den gruppe frivillige og Verdenscaféen. De er med til at støtte op, gøre klar, rydde op bagefter og så videre. Og de er ret afgørende i forhold til, at Verdenscaféen kan lykkes – specielt i forhold til hjælp med det sproglige.”

DET KIRKELIGE ARBEJDE ADSKILT FRA CAFÉEN

Johannes Glenthøj får også hjælp til det sproglige, når han bevæger sig fra caféen over i det decideret kirkelige arbejde. Fx oversætter syrerer Muhammed Zanat i en af dåbsgrupperne.

Arbejdet med caféen både trækker og fylder, men sognepræsten skelner tydeligt mellem det sociale engagement og rollen som forkynder. For ham er der ingen tvivl om, at det er præstearbejdet, der er i fokus.

”Det er vigtigt at forstå, at der er to ben i mit arbejde med flygtningene. På den ene side laver jeg decideret kirkeligt arbejde med dåbsoplæring etc., og på den anden side er caféen kommet til som et socialt arbejde ved siden af. Og selvom jeg først og fremmest er engageret i den kirkelige del, bakker jeg selvfølgelig også op om den anden,” siger han.

DET VIGTIGE FÆLLESSKAB

I sidste ende er det måske et spørgsmål om, hvad der kom først – hønen eller ægget. For selvom forkyndelsen er sat på standby i Verdenscaféen, hænger arbejdet alligevel sammen, når det kommer til stykket:

”Det er et spørgsmål om, hvor meget vi vægter fællesskabet i forhold til ordets forkyndelse i folkekirken. Én ting er jo, hvis teologien tilsiger, at det er ordets forkyndelse først og fremmest, og så er det andet småting, som kan være fint nok. Men hvis nu fællesskabet er i centrum, tegner der sig et helt anderledes perspektiv,” forklarer Johannes Glenthøj.

"UDEN ANDRE ER MAN INGENTING"

De frivilliges arbejde er et uundværligt grundlag for Verdenscaféen på Samsø. Vi har talt med Camilla Lind og David Tafi, der hver især er centrale kræfter i og omkring caféen.

Af Martin Høybye

Opstarten af Verdenscaféen krævede ikke et langt og tungt forarbejde, før der kunne sættes i gang. Der er nemlig ikke nogen, der skal have løn for deres arbejde, arrangementerne finansieres ved sammenskud, og kirken stiller velvilligt sognegården til rådighed.

"Det var sognepræsten Johannes Glenthøj, der foreslog, at det kunne være i sognegården. Det var der allerførst ikke så stor tilslutning til, fordi nogle syntes, at så ville det blive religiøst. Og Verdenscaféen skal være et sted, hvor alle kan komme, uden at der er religion eller politik med i det. Byens medborgerhus var også oppe at vende, men der er dog ikke lige så frie rammer, som her, hvor der er meget få regler: Ingen alkohol, rygning foregår udenfor, og så skal der være en almindelig god omgangstone," forklarer Camilla Lind.

ÅBNER DØRENE, HJERNERNE OG HJETERNE

Uanset nationalitet, seksualitet og politisk ståsted er alle velkomne i caféen, der er religionsfri. Men selvom religion ikke fylder, er der stor respekt om stedet, netop fordi det er kirkens.

"Asylansøgerne finder en ro i, at rammen ligger fast, og her er vi hjulpet af, at det er kirkeligt område. Det er naturligt for alle, at man respekterer

hinanden. De af vore gæster, der er muslimer, har jo ikke en imam herovre. Men de ser op til sognepræsten Johannes Glenthøj, for han indtager nærmest samme plads i hierarkiet, som en imam ville gøre for dem. Så der er stor respekt om stedet her,” fortæller hun.

Efter sognegården var blevet vedtaget som ramme, var det næste spørgsmål driften af caféen. For uanset hvordan man vendte og drejede det, ville sådan et arrangement kræve ressourcer, og caféen har ikke som sådan en driftsøkonomi. Men meget lader sig gøre alligevel.

”Vi har egentlig ikke så meget at gøre med, men vi kan meget ved viljens magt. Der er en kaffekasse, så man skillinger sammen, hvis man vil og kan. Maden, som vi laver, når vi fx griller, har folk selv taget ting med til. Så opskriften er egentlig at åbne dørene – åbne hjernerne og hjerterne. Og så finder vi jo ud af, at vi er meget mere ens, end vi går og regner med. De længsler, savn og den frygt, den enkelte kan sidde med, er noget, vi alle sammen kan sætte os ind i,” siger hun.

DONATIONER OG FRIVILLIGT ARBEJDE

Der er løbende blevet doneret legetøj og spil til caféen, og mangler der noget, har det det med at dukke op. I kulissen står en kerne på fem danske frivillige, og derudover er der en gruppe fastboende flygtninge på øen, som hjælper til, blandt andet syrerne David Tafi og Mohammad Zanat.

”Der er café stort set hver lørdag. Vi er fem faste i gruppen bag, som kommer her efter en vagtplan. I dag er det mig og Bente Thejll, der er anker på dagen, og vi finder sammen om det, vi er bedst til. Bente kalder vi også for ’mormor,’ hun laver kaffe og har hånd i hanke med det praktiske, for hun er god til at have overblik. Så koncentrerer jeg mig om at byde folk ind og sætte mig sammen dem for at høre, hvor de kommer fra,” siger hun.

Og samtalerne er i høj kurs hos asylansøgerne, der gerne vil møde danskere og lære mere om dansk kultur.

”De er sultne efter samtale med danskere. Det kan være et svært samfund at komme ind i, når man ikke ved, hvordan man skal gøre og ikke er god til sproget. De har mange spørgsmål omkring dansk kultur og meget at lære. Fx at man udmærket kan være på ’hej’ med hinanden, men man går ikke bare hen og banker på ved naboen og inviterer sig selv på kaffe,” forklarer Camilla Lind.

UDEN ANDRE ER MAN INGENTING

Enhver kan nok sætte sig ind i, at hverdagen på et asylcenter, hvor ventetiden og uvisheden fylder, kan tære på kræfterne. Specielt når der er god tid til, at bekymringerne kan udfolde sig. Derfor udgør fællesskabet i Verdenscaféen et tiltrængt åndehul. Men det opsøges også af danskere, der beriges af fællesskabet.

”Asylansøgerne har brug for at kunne komme her og smile og ikke hele tiden sidde og tænke i problemer og se væggene på asylcentret. Men det her projekt handler ikke kun om dem. Det handler om, at der er et rum her, hvor alle er velkomne. Jeg er med i arbejdet omkring Verdenscaféen, fordi det gør mig glad, og fordi det giver mig et overskud. Så på den måde kan man sige, at jeg også selv får meget ud af at komme her. Uden andre er man ingenting. Det er der ingen, der er,” siger Camilla Lind.

OGSÅ DANSKERE HAR SMERTE I DERES LIV

David Tafi kan nikke genkendende til den oplevelse. Ud over, at han selv bruger caféen og har meget ud af det, ser han også, at flere danskere har brug for det åbne fællesskab.

”Der er mange, der har smerte i deres liv. Ikke kun syrerne og de andre, der kommer fra et land med krig. Danskere har også ting, der smerter. Det kan fx være skilsmisser, ensomhed, eller det kan være psykiske problemer. I caféen mødes vi, er sammen og snakker, og det betyder, at danskerne også kommer ud af deres huse,” siger han.

David Tafi kom til Danmark som flygtning for omkring 16 måneder siden, hvoraf det første halve år gik på asylcentret. Men det sidste års tid har han boet for sig selv på øen, og for ham er det naturligt at komme og være med i caféen hver lørdag. Han sætter pris på muligheden for at kunne være noget for andre.

”Jeg er selv med i arbejdet omkring caféen af to grunde. Fordi det er et godt stykke arbejde, hvor næstekærligheden kommer til udtryk. Og fordi det er en god måde at møde andre på – også danskere. Så kan jeg lære mere om kulturen, og de kan lære noget om min. Jeg kan godt lide at komme i caféen og hjælpe til. Jeg nyder at servere mad eller drikke for gæsterne, hjælpe med at få nogle spil i gang og sørge for, at alle har det godt,” fortæller David Tafi.

ÅBEN FOR ALLE

Når arrangørerne siger, at alle er velkomne i Verdenscaféen, er det helt bogstaveligt. Også turister er begyndt at kigge forbi og blive en del af fællesskabet for en stund. Gennem Facebook kan kontakten så holdes ved lige, hvis man har mødt en, man gerne vil tale mere med.

”Her er plads til alle, og vi er ikke et sted for eliten. Der er fx en ældre samsing, der kommer her jævnligt. Han kommer gladelig her og er en del af fællesskabet. Måske synes han ikke, at han har det store at byde ind med, men det behøver han heller ikke. For os er det nok, at han er her. Der er også flere og flere turister, der lige stikker hovedet ind og er med, og det er de velkomne til. Verdenscaféen er for alle,” siger Camilla Lind.

VELKOMMEN Bienvenue

Laipni lūdzu

Hoş geldiniz

Maligayang pagdating

நல்வரவாகுக

欢迎

Akwaba

Dobro došli

Mabuhay

Willkommen

خوش آمدید

"VI DØBER IKKE BARE LIGE"

Der har været fokus på, om kirken bør døbe flygtninge, som har en igangværende asylsag. Men dåben skal tilbydes dem, der søger den, mener sognepræsterne Karen Huus og Johannes Glenthøj. Præster døber nemlig ikke uden videre, og kirkens vejledning på området er klar.

Af Martin Høybye — Foto: Martin Høybye og John R. Enevoldsen

Tidligere i år opfordrede kultur- og kirkeminister Bertel Haarder (V) til at holde igen med dåb af asylansøgere. Efter at sagen blev vendt nærmere med landets biskopper, kom der dog ikke mere ud af den, hvilket kan skyldes, at folkekirkens vejledning på området allerede behandler emnet indgående:

”Dåb og oplæring hører sammen. Når det gælder dåb af muslimske asylansøgere, kræver det en forholdsvis lang og grundig oplæring i den kristne tro og det kristne liv. (...) Det anbefales, at præsten og menigheden sørger for, at asylansøgeren forud for sin dåb har været i nær kontakt med kirken (i Danmark og evt. i et andet land) i en længere periode og har fået en grundig dåbsforberedelse af flere måneders varighed.”

(Fra punkt 6 i 'Vejledning omkring kirkers kontakt med og evt. dåb af muslimske asylansøgere.' Se hele vejledningen her)

Det er altså blandt andet de ord, som præsterne læner sig op ad, og ifølge Karen Huus, der er præst i Gellerup og ressourcepræst i Aarhus Stift omkring kirkens arbejde med flygtninge og asylansøgere, er det et solidt fundament.

”Vi har nogle retningslinjer og en praksis på området, som er meget ansvarlig. Vi døber ikke 'bare lige,' for der ligger mange overvejelser bag,” siger hun.

FLERE VIL KONVERTERE

Ifølge Karen Huus består kirkens opgave i forhold til flygtninge og asylansøgere af flere led, startende med det sociale arbejde – diakonien – som er et tilbud til alle, uanset religion, eller hvor de kommer fra. Men derudover er der flere og flere, som søger kirken decideret for at blive oplært i den kristne tro.

”Der er jo meget mere end den diakonale opgave, fordi vi netop oplever, at der kommer flere, der gerne vil døbes – altså konvertere. Vi får kontakt

med efterhånden mange mennesker, der gerne vil døbes, som er vokset op med muslimsk baggrund. Og vi skal som kirke ikke holde os tilbage, når folk opsøger os,” fortæller hun.

Ud over dem, der vil konvertere, ser folkekirken også et stigende antal flygtninge, som allerede er kristne, men som har en helt anden kulturel baggrund end den danske.

”De forsøger at finde ind i den danske kirke, der er så anderledes. Og der har vi jo en mulighed for at tage imod dem og hjælpe dem til at lande både som borgere i samfundet men også som kristne i den kirke, vi har,” siger Karen Huus.

MAN SKAL IKKE GÅ HEN OG BLIVE FORMYNDERISK

Johannes Glenthøj er sognepræst på Samsø, hvor han har med flygtninge fra øens asylcenter at gøre. Det kirkelige arbejde, han laver i forhold til asylansøgerne, har typisk karakter af bibelundervisning og for enkeltes vedkommende dåbsoplæring. Ligesom Karen Huus er han bevidst om, at det arbejde bevæger sig i et område, der har haft politisk bevågenhed.

”Men samvittighedsspørgsmålet for mig som præst går på, hvor langt sådan et dåbsoplæringsprojekt skal være. Ikke om dåben skal til. Når ønsket om at ville døbes fødes hos et menneske, så føler jeg ikke, at jeg kan sige, det lige skal vare seks måneder, før han eller hun kan blive døbt. Det har jeg svært ved, når jeg tænker på fx voksne danskere, der skulle ønske at blive døbt – uden sammenhæng i øvrigt. Jeg ved godt, det er andre

kulturer, og det er også det, der gør, at man siger – okay – vi trækker den lidt for vedkommendes egen skyld. Men man skal heller ikke gå hen og blive formynderisk,” siger han.

LIGE SÅ FORSKELLIGE SOM VI ANDRE

I øjeblikket er det overvejende iranere, som Johannes Glenthøj hører ønsket om dåb fra. Og vejen til den kristne tro kan have været forskellig.

”Lige nu er der en ugentlig iransk gruppe, der mødes i Kolby Kirke til dåbsoplæring og bibelundervisning. Nogle er kristne i forvejen, og nogle er blevet kristne i Iran, men er selvfølgelig ikke blevet døbt der. I gruppen, der går til dåbsoplæring og bibelundervisning er der 14-15 stykker, der specifikt har spurgt til dåb, og som har gået med tanken længe. For andre kommer trangen som en del af oplevelsen af fællesskabet,” fortæller han.

Johannes Glenthøj påpeger, at det er mennesker, der er indbyrdes lige så forskellige som vi. Fælles for flere er dog, at der er et frisættende element, som er drivkraft i forhold til at søge kristendommen.

”For nogle er drivkraften en befrielseskamp, fordi det med islam ingenting siger dem. De vil slet ikke røre det, for de har oplevet at blive undertrykt af noget, som de føler ikke har noget med dem at gøre,” forklarer han.

I dåbsgrupperne kan sprogbarrieren være massiv, men der er frivillige fastboende flygtninge på øen,

der kan hjælpe med at oversætte, og der bliver også brugt oversat bibelundervisningsmateriale.

NETVÆRK SKAL HJÆLPE KIRKER

Erfaringer som Johannes Glenthøjs bliver nu samlet i et videns- og ressourcenetværk i Aarhus Stift, hvor sognepræsten kommer til at indgå sammen med blandt andre Karen Huus. Hun skal samle trådene, så stiftets sogne kan få hjælp til, hvordan man rent praktisk griber opgaven an som præst og menighed.

”For en præst er det fx naturligt at være i tvivl om, hvad det er for et materiale, vi skal bruge i forbindelse med dåbsoplæringen, for mulighederne er mange, og det er bare endnu et område, hvor vi har brug for at udveksle erfaringer,” siger Karen Huus. (Se artiklen om det nye netværk først i temaet).

NETVÆRK

SPROG

BOLIG

PRAKTIK

GUIDE: SÅDAN KAN KIRKEN HJÆLPE

Mange sogne går med overvejelser om, hvordan de kan hjælpe i forhold til flygtninge og asylansøgere. Ofte kan man koble sig på tanker eller initiativer i lokalsamfundet, og det er selvfølgelig helt oplagt at tage afsæt i kirkelige indsatser, der allerede kører. Men meget afhænger af, hvordan de lokale forhold er.

Af Martin Høybye

Guiden herunder er fra Folkekirken Asylsamarbejde og gennemgår i korte træk, hvordan man lokalt kan gribe arbejdet an. Ifølge Folkekirken Asylsamarbejde er der både behov for hjælp til de flygtninge, der har fået opholdstilladelse, og til dem, der opholder sig på asylcenter:

”Der er brug for hjælp til at integrere de flygtninge, som allerede har fået opholdstilladelse og visiteres til kommunerne, hvor de gennemgår et treårigt integrationsforløb. Der er også behov for hjælp på landets ca. 50 asylcentre.”

Det bliver desuden fremhævet, at det er vigtigt at afsøge muligheder for samarbejde med andre lokale aktører. Et eksempel på, hvordan det kan gøres, er ’Haderslev-modellen:’

”En samarbejdsmodel mellem folkekirken, frikir-

ker og kirkelige organisationer i Haderslev, som til sammen har dannet Fælleskirkeligt IntegrationsNetværk. Netværket giver en række fordele, både fordi det styrker den interne koordinering af de forskellige initiativer, og fordi samarbejdsforummet geografisk udgør en naturlig reference og dermed samarbejdspartner til kommunen, som står for integrationsindsatsen.”

Hvis man vil have mere viden om, hvordan man kan engagere sig, kan man kontakte Folkekirken Asylsamarbejde eller samarbejdspartnerne: Tværkulturelt Center, Folkekirke & Religionsmøde og Folkekirken uddannelses- og videnscenter.

HJÆLP FLYGTNINGE PÅ DISSE 4 OMRÅDER

NETVÆRK Flygtninge har behov for et dansk netværk

Venskabskontakter er en god måde at sikre, at

flygtninge får adgang til et dansk netværk, hvilket er nøglen til en vellykket integration. Den personlige én-til-én kontakt, hvor man forpligter sig på hinanden som venskabskontakter, er givende for begge parter.

SPROG Flygtninge har behov for at lære det danske sprog

Mange menigheder og kirkelige organisationer tilbyder hjælp til dansk sprogindlæring i form af danskundervisning eller dansk samtalecafé. Sproget er en vigtig indgang til kulturen. Derfor er det vigtigt, at flygtninge så hurtigt som muligt mestrer det danske sprog.

BOLIG Flygtninge har behov for en god og billig bolig

Privat indkvartering vinder frem som en måde at hjælpe kommunerne i deres ofte vanskelige opgave med at finde billige og egnede boliger til flygtninge. Hvis man har et ekstra værelse til rådighed, så er det ofte muligt at udleje det til flygtninge via kommunen. Privat indkvartering giver samtidig mulighed for at opbygge personlig kontakt mellem flygtning og udlejer, hvis begge parter ønsker det.

PRAKTIK Flygtninge har behov for at komme i praktik

Har dit sogn mulighed for at tilbyde en praktikplads som graver eller kirketjener, eller har de kirkelige organisationer en genbrugsbutik i lokalområdet med plads til flere frivillige, så er det en oplagt måde at hjælpe flygtninge ind i et dansk arbejdsfællesskab.

SÅDAN KAN I KOMME I GANG

Lav et samarbejdsforum!

Oftentimes er der allerede et kirkeligt arbejde for flygtninge i lokalområdet, som enkeltpersoner eller grupper umiddelbart kan knytte an til og engagere sig i. Men det er også en god ide at lave et lokalt samarbejdsforum på tværs af folkekirken, frikirker og kirkelige organisationer, som geogra-

fisk har et naturligt sammenfald med kommunegrænserne. Det vil styrke den interne koordinering og lette samarbejdet med kommunen.

Hvad kan I tilbyde?

Find ud af, hvilke ressourcer I til sammen har til rådighed, fx lokalefaciliteter, økonomi og frivillige. Tal sammen om, hvilke tiltag I har mulighed for at byde ind med. Det kan fx være venskabskontakter, danskcafé, udflugter, Middag på Tværs, mm. Gå ind på www.asylsamarbejde.dk eller kontakt Folkekirkens Asylsamarbejde for yderligere inspiration.

Udpeg en tovholder

Det er godt at have en tovholder, som har tid og ressourcer til at følge op på de frivilliges indsats. Det kan med fordel være en ansat person, da der ofte er brug for tæt opfølgning og koordinering.

Kontakt kommunen eller sprogcenteret

Når I har fundet frem til, hvilke tilbud I vil fokusere på og hvem der er tovholder, kan I kontakte kommunen og indlede en dialog om, hvad de ser af behov og hvad I kan byde ind med. Nogle kommuner har allerede strukturer og erfaring med at indgå i et samarbejde med civilsamfundsaktører. Andre steder vil sprogcenteret i kommunen være et naturligt tilknytningspunkt for et samarbejde, da alle flygtninge modtager danskundervisning.

Projektkoordinator Søren Dalsgaard og samarbejdspartnerne i Folkekirkens Asylsamarbejde står til rådighed med yderligere information, vejledning og idéer.

Kilde: Folkekirkens Asylsamarbejde www.asylsamarbejde.dk – i samarbejde med Tværkulturelt Center, Folkekirke & Religionsmøde, Folkekirkens uddannelses- og videnscenter. Med støtte fra TrygFonden.

ET STED AT VÆRE

I Odder er der de seneste år skudt en række initiativer op, der byder flygtninge velkomne og tilbyder dem en plads i lokalsamfundet. I Odder Sognekirke har man blandt andet lavet en søndagscafé, hvor syriske flygtninge kan mødes og lære det danske samfund og hinanden at kende.

Af Bo Billeskov Grünberger

I 2014 fik provst Dorte Sørensen en henvendelse fra en syrisk kvinde, som foreslog, at syrerne i Odder fik et sted at mødes. Dorte Sørensen kontaktede menighedsrådet i Odder Sognekirke, og snart var man i gang med at finde ud af, hvad man kunne gøre.

KIRKEN ER ET LYS I MØRKET

Menighedsrådsmedlem Ann Dahy blev tovholder på den søndagscafé, man stablede på benene i Kirkecentret. Ideen var, at man ville åbne Kirkecentret et par timer hver søndag og give de syriske flygtninge mulighed for at mødes under uformelle former. Samtidig var det et ønske ikke at gøre forskel på folk, og alle flygtninge uanset religiøs og geografisk baggrund var velkomne. ”Vi har selv brugt metaforen, at kirken skal være et lys i mørket for de mennesker, der er blevet nødt til at forlade deres land. Vi skal være den

åbne dør, det åbne hus, det gæstfrie hjem for de mennesker, der har givet afkald på så meget. Hos os gør det ingen forskel, om man er kristen eller ej. Alle er velkomne, og her er adgang for alle uanset tilhørsforhold” fortæller Ann Dahy.

Ann Dahy, der selv har en syrisk far og er født i Damaskus, fortæller, at meningen med søndagscaféen fra begyndelsen var at give syrerne et frirum, hvor de kunne mødes. Mange af flygtningene bor spredt ud i hele Odder Kommune, og de kender heller ikke hinanden, så det har været nødvendigt, at søndagscaféen har været et sted,

hvor man bare kunne komme og snakke over en kop kaffe.

”Vi deler os op i to rum, og de som kommer – både syrerere og danskere – hjælper hinanden med at lave en bordopstilling i seks- eller otte-mandsborde i et rum, og så laver vi legerum i et andet rum. I legerummet leger børnene med hinanden, og så er der nogle voksne derinde. I voksenrummet er der også plads til, at især kvinderne kan mødes og tale med hinanden,” siger Ann Dahy.

Fornylig tog man initiativ til, at man den første søndag i hver måned inviterer en til at komme og fortælle om noget, der har betydning for flygtningenes hverdag. Det har været en idé som syrerne har fået. Der har bla. været en praktiserende læge, der har fortalt om lægepraksisfunktion og en psykolog, der har forklaret, hvordan post-traumatisk stress syndrom virker på psyke og krop. Derudover gives også lidt hjælp til at skrive breve, der ydes lektiehjælp eller andet, der er behov for.

”Et virkeligt frugtbart initiativ, som er udsprunget af vores cafe er cykelskolen og cykelværkstedet. Her lærer syrerne at cykle hver mandag formiddag, og imens har vi indsamlet masser af brugte cykler, som andre syrerere har været med til at sætte i stand. Prikken over i’et har været, at TRYG-fonden har anerkendt den gode idé og suppleret med cykellygter og cykelhjelme,” fortæller Ann Dahy.

SAMARBEJDE MED KOMMUNEN

I Odder har kommunen været begejstret for Odder Sognekirkes initiativ med søndagscaféen for flygtningene, og efterhånden er mange andre tilbud kommet til. Eksempelvis har Odder Fri-kirke også en café, som især har til formål at øve flygtningene i at tale dansk. Sidenhen er et tæt samarbejde med Røde Kors og andre initiativer kommet til.

”Vi begyndte at tænke over, hvorfor vi, der byder

på forskelligt i kommunen, ikke samlede os for at finde ud af, hvem der gjorde hvad. Sådan at vi ikke gjorde det samme. Vi mødtes lige efter julen 2015, hvor vi var nogle forskellige mennesker fra de forskellige organisationer og Odder kommune, der mødtes i et fælles mødeforum. Vi tilrettelagde et borgermøde, der blev afholdt i april, hvor der kom mange mennesker. Det kastede endnu flere initiativer af sig. F.eks. har Odder Bibliotek været gode til at lave nogle forskellige aktiviteter, som har samlet syrerne og byens borgere.” fortæller Ann Dahy.

Alle de mange initiativer giver flygtningene en plads i Odder og omegn, men for at de bliver inddraget, er det også vigtigt at udfordre dem til at bidrage, så der kommer et mere ligeværdigt forhold.

”Vi skal ikke gro fast i et gæst-og-vært-forhold, det er vigtigt hurtigt at inddrage syrerne og gøre det klart, at vi hjælpes ad med det, der er. Og vi har alle sammen et ansvar for, at det forløber godt, så vi skal hele tiden lige afstemme med hinanden, hvordan det skal fungere,” siger Ann Dahy.

Hun fortæller, at man i juni vil afholde et ’spørg-syrerne’ møde, hvor en lille syrisk fokus-

gruppe, vil blive interviewet og måske kan give nogle svar på, hvad de kan tilbyde som borgere, og hvordan de forestiller sig at være med til at forme fremtiden i Odder. Mødet er tænkt som en forberedelse på endnu et borgermøde efter sommerferien, som forhåbentlig vil give flere

frivillige, der kan danne relationer med de syriske flygtninge.

Hos Odder Kommune sætter man pris på Odder Sognekirkes initiativ, og direktør for social, sundhed og beskæftigelse, Jette Lorenzen, er glad for alle de private initiativer, der er skudt op rundt omkring i kommunen.

”Søndagscaféen er en rigtig god mulighed for at få flygtninge integreret lokalt. Caféen hjælper flygtninge til at blive bedre til at tale dansk, og så er den med til at gøre, at de føler sig godt modtaget i Odder Kommune,” siger Jette Lorenzen.

Hun mener, at de mange tiltag er et supplement til Odder Kommunes egen indsats og at Odder Sognekirkes søndagscafé er et eksempel på, hvad frivillige kræfter kan bidrage med.

MARKEDSFØRING ER NØDVENDIG

Men det nytter ikke meget at have alle de mange initiativer, hvis de syriske flygtninge aldrig opdager dem. Derfor er der tænkt meget over at få spredt budskaberne.

”Vi har gjort en del ud af markedsføringen af caféen. Vi har fået trykt 50 plakater, vi har fået

ne er skrevet ned, og at det er noget af det første, flygtningene får stukket i hånden, når de lander i byen,” siger Ann Dahy og fortæller, at man gerne vil dele erfaringerne ud til andre:

”Vi har forsøgt at skrive ned, hvad det er for en ramme, som vores café fungerer under. Den sender vi ud til de nye frivillige, fordi det er vores erfaring, at vi også som frivillige har brug for at få afstemt forventninger til arbejdsopgaverne. Alt dette kan kun lade sig gøre fordi vi har en engageret, stabil og dedikeret gruppe af borgere, som vil det her.”

En erfaring er, at det også er nødvendigt med jævnlige møder for de frivillige, så arbejdet med caféen kan blive vendt.

”Der kan godt være brug for et baglokale, hvor vi får talt om de problemstillinger, som vi naturligvis også bliver mødt med på vejen. Det er rigtig godt at være fælles om,” siger Ann Dahy.

lavet omtale i avisen, vi har lavet omtale i kirkes juleskrift, og vi er hele tiden opmærksomme på at invitere de nye syrere, der kommer, som også vores Facebookgruppe ”Syrien i Odder” er et eksempel på. Vi har også taget initiativ til, at vi sammen med kommunen får lavet en folder, hvor alle tilbud i Odder Kommune til flygtninge-

MAN HAR PLIGT TIL AT HJÆLPE

Sct. Clemens Kirke i Randers har i mere end 30 år arbejdet for at byde flygtninge velkomne og integrere dem i det danske samfund. Folkekirken har pligt til at hjælpe flygtninge, for folkekirken er en af de bærende samfundsstrukturer i landet, mener menighedsrådsformanden.

Af Bo Billeskov Grünberger

I Sct. Clemens Kirke i Randers er Hanna Broadbridge menighedsrådsformand. Hun har været med i menighedsrådet siden 1984, og lige så længe har Sct. Clemens Kirke været kendt som et sted, hvor flygtninge kunne komme og blive mødt med åbent hjerte og villighed til at hjælpe.

VIL HJÆLPE INTEGRATIONEN

I 1984 begyndte Sct. Clemens Kirke at arbejde med de iranske flygtninge, der dengang kom til Randers. Hanna Broadbridge kunne se, at der ikke blev gjort noget for at integrere flygtningene, og hun nåede frem til, at hvis der skulle gøres noget for flygtningene, var man nødt til at gøre det selv. Hun fik overbevist resten af menighedsrådet i Sct. Clemens Kirke, og siden dengang har kirken arbejdet for at hjælpe de flygtninge, som kommer til Randers.

”Vi vil hjælpe integrationen på vej med de håndenværende midler, som vi nu har. Ved at lave diskussioner og møder, hvor flygtningene møder nogle danskere, som vil dem det godt. Det er den overordnede strategi, vi har. Og det gør vi ud fra et menneskesyn, som selvfølgelig er båret af, at vi er en kristen kirke, men også at vi tror, at man er menneske først og fremmest, inden man bliver et religiøst individ,” fortæller Hanna Broadbridge.

TILBYDER PRAKTIKPLADSER

I Sct. Clemens Kirke har man etableret flere initiativer, der retter sig mod at hjælpe flygtningene. F.eks. har man oprettet en sprogcafé, hvor flygtninge kan komme og møde danskere og tale dansk hen over en kop kaffe. Samtidig har man i Sct. Clemens Kirke også haft en flygtning i praktik de seneste måneder.

”En af de ting, som jeg synes, kirkerne godt kunne gøre noget mere i, er at tilbyde flygtningene praktikpladser, sådan at en flygtning kunne komme ud to dage om ugen, hvor de kunne være med til at holde kirken og området i orden. Vi har haft en i praktik hos os i otte måneder, som snart skal til at stoppe, fordi han skal ud i et andet miljø. Men han har altså lært sig at tale dansk, mens han har været her og kan nu klare en telefonsamtale. Da han kom for otte måneder siden, kunne han ingenting,” forklarer hun.

I det hele taget ønsker Hanna Broadbridge sig, at folkekirken i højere grad vil engagere sig i arbejdet med flygtninge i Danmark. Det er endnu ret få kirker, der direkte involverer sig i arbejdet med at få flygtninge budt velkomne og hjælpe dem med at integrere sig, men det har folkekirken i Hanna Broadbridges øjne en forpligtelse til.

”Folkekirken er en del af samfundet og en af de bærende strukturer. Folkekirken præger vores danske kultur meget mere, end vi egentlig tit er klar over: Hele vores ærlighed og holdning til sandhed og social omsorg er med til at bære os igennem. Det at vi hjælper, uanset om man er høj eller lav, så hjælper vi.”

SVÆRT MØDE MED DET DANSKE SAMFUND

Mange flygtninge bliver overraskede over mødet med det danske samfund, når de kommer hertil, fortæller Hanna Broadbridge. For eksempel overraskede det de iranske mænd tilbage i 1984, at man fik undervisning i skolen sammen med

piger, og at danske piger ikke gik tildækkede rundt. Men en anden og mere alvorlig opdagelse for mange flygtninge er, at deres uddannelse og erfaring ikke strækker til at kunne give dem et arbejde i Danmark. Det kan være hårdt, når man gerne vil i gang med at arbejde.

”Vores uddannelsessystem og vores interesse i papirkvalifikationer har flygtningene ikke, der hvor de kommer fra. Hvis man har en læreruddannet fra Syrien, hvor den pædagogiske tradition er noget anderledes end i Danmark, så er man ikke så formelt uddannet, som man er herhjemme. Det kan også godt ske, at man har arbejdet ti år som elektriker, men hvilke systemer har det været, og hvor moderne var de? Ville man kunne gå ind og tage et job som elektriker i Danmark?”

I det hele taget er der mange ting ved det danske samfund, der for flygtninge fra eksempelvis Syrien er svære at forstå. Skattesystemet i Danmark er komplekst, og det kan virke som en forhindring, at det skal være så besværligt, når nu man bare gerne vil arbejde. Derfor er det også nødvendigt, at flygtningene møder danskere, så de kan lære sproget og forstå vores kultur her i landet, mener Hanna Broadbridge. Og det er nødvendigt for mange flygtninge at tilpasse deres kultur, der nogle gange passer dårligt ind i et moderne land som Danmark. Det gælder for eksempel kvindesynet.

‘WHEN IN ROME...’

”Det, der bliver det store problem, er at få kvinderne og mødre ud og blive engageret i sam-

fundet. Deres kultur siger, at de skal tage sig af hjemmet og børnene og helst ikke skal ses for meget på gader og stræder. Hvis de går ned i byen, er det sjældent, at de går alene. De går med en mand eller med nogle børn. Og hvordan får vi brudt deres holdninger og kulturmønstre, så de kommer ud på arbejdspladserne og bliver anset for at være ligeværdige? Det vi oplever er, at de ikke altid er lige interesserede i at komme ud. De vil hellere blive hjemme og snakke med dem, der taler deres eget sprog,” siger Hanna Broadbridge.

Men Hanna Broadbridge tror, at vi trods vores forskelligheder har flere ligheder, end medierne i de senere år har fortalt om. Jøder, kristne og muslimer har indtil for nyligt levet forholdsvis fredeligt side om side i Mellemøsten, og der er grundlag for, at vi også vil kunne gøre det igen. Men det er nødvendigt at ville indgå i en åben og ærlig dialog med hinanden, og det gælder alle parter.

”Jeg tror, der er et behov for hos mange muslimer at opdage, at de altså er nået til det 21. århundrede, og at de bor i et liberalt samfund som det danske. Vi kan ikke blive ved med at slæbe rundt på middelalderholdninger. De bliver nødt til på en eller anden måde at indse, at nu er de her. Som det gamle ordsprog siger: ‘When in Rome, do as the Romans do.’ Vi er nødt til at vise, at vi respekterer hinandens måde at være på, så længe vi ikke generer hinanden,” mener hun.

VI ER MENNESKER, FØR VI ER RELIGIØSE

Grundtvig skrev i et af sine digte: ”Menneske først, og kristen så”. Hans pointe er, at vi først og fremmest alle er Guds skabninger, før vi påtager os en kristen identitet. Som han senere i digtet skriver ”Adam var dog en hedensk Mand,” og derfor deler vi skæbne med alle jordens mennesker. Det er en pointe, som Hanna Broadbridge tager til sig og efterlever.

”Jeg vil gerne hjælpe folk på vej, og det har også været en del af min lærergerning, hvor det vit-terligt handler om at hjælpe folk videre. Og jeg vil

også gerne have, at min tro omsættes til handling. Jeg kan ikke bare sidde i kirken om søndagen, for der er seks andre dage i ugen, der også

skal præges af kristendommen, og det sker så ved, at jeg engagerer mig i andre mennesker og har interesse for andre menneskers ve og vel. Jeg er kristen, og i kristendommen er der en ret tydelig holdning om, at man skal udleve sit kristne grundsyn over for andre mennesker,” siger hun.

Hun bliver ked af det, når hun møder kristne flygtninge, der er skuffede over deres møde med et land, som de troede var kristent, men som har behandlet dem dårligt. Det gør ondt, siger hun, og især når det er folkekirken, der ikke lever op til sine kristne pligter. Hun ville gerne, at folkekirken f.eks. engagerer sig tvær-religiøse fora i de større byer, så folkekirken kunne være med til at møde religiøse ledere fra andre trossamfund. Det gør man allerede i flere engelske byer, og det synes Hanna Broadbridge godt, at vi kunne lære af.

FOLKEKIRKEN VED AT VÅGNE OP

”Det er helt klart, at der er en opdragende funktion i, at få nogle af de muslimske religiøse ledere til at forstå danske forhold. Hvis de lever i deres egen lille boble og ikke er villige til at mødes og diskutere åbent men venligt, så kommer vi ikke ud af stedet. Der synes jeg, at folkekirken kan engagere sig mere i sådanne religiøse samtaler,” siger hun.

Alt i alt er Hanna Broadbridge dog optimistisk, og hun ser tegn på, at folkekirken endelig er ved

at vågne op og begynder at involvere sig i flygtningesagen. Og selvom der er kritiske røster i samfundet, der mener, at folkekirken kun er ude på at missionere blandt flygtningene, ser Hanna Broadbridge anderledes på det:

”Kirken skal ikke bare opfattes som et missionerende system. Det er kirken også, men den er her også for at få os til at blive de gode mennesker, som kristendommen skubber os i retningen af at blive. Jeg så gerne, at kirkens sociale engagement blev respekteret mere, for kirken er egentlig mere social, end den er missionsk – i hvert fald folkekirken.”

'BIBELHISTORIER' AF IDA JESSEN OG HANNE BARTHOLIN

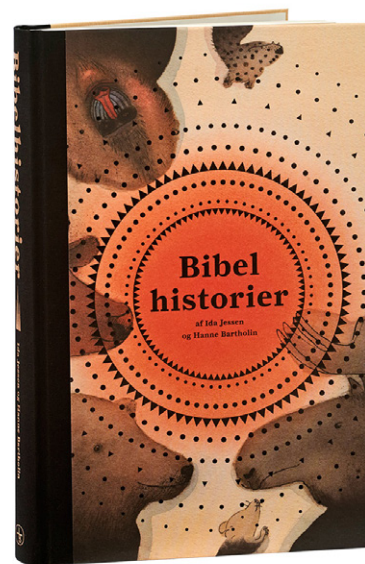
Af Tina Brixtofte Andersen

Der er ikke noget så godt som at tage på oplevelse med sine børn, om det så er at se en god film, gå på museum, hvor det er tilladt at mærke og røre, kaste med sten på stranden, eller at man sammen læser en god historie. At læse Ida Jessens bibelhistorier er netop at tage på en god oplevelse sammen i bibelens univers.

Ida Jessen har skrevet en vidunderlig børnebibel med 29 udvalgte bibelhistorier fra Det Gamle Testamente og Det Nye Testamente. Den skaber en samhørighed mellem barn og voksen, for historierne fremkalder både smil, opmærksomhed, latter, eftertænksomhed og også en del "nå ja" – selvfølgelig reagerer Adam, Eva, Jonas, Jesus, disciplene, eller hvem det nu handler om, sådan i den situation.

På Aarhus Stifts præstestævne for et par år siden læste Ida Jessen brudstykker op fra sine dengang ufærdige bibelhistorier. Når jeg nu sidder med den færdige bog og læser eller læser op for min otteårige søn, kan jeg genkalde mig Ida Jessens stemme

gennem ordene og sætningerne, når hun ændrede sin stemmeføring og udtrykte personernes tanker i sin oplæsning. Og særligt i sine mange fine karakteristikker af bibelens mange karakterer, lige fra Adam og Eva til Jesus og videre til Paulus, lykkes det hende at levendegøre dem i bogen. Både

i de mange fine dialoger, personernes naturlige reaktioner, når der er noget, de ikke helt forstår, og skal have det opklaret af Gud, og når personerne lader deres menneskelige glæde, vrede, tårer eller andre følelsesudbrud komme til orde.

EN FANTASTISK OPLÆSNINGSBOG

'Bibelhistorier' bobler af fortællinger med et vidunderligt sprog, og den bobler af velskrevne historier, der fører både barnet og den voksne ind i et genkendeligt univers, som er med til at gøre bibelen til et menneskeligt univers. På den måde er den blevet en fantastisk oplæsningsbog, fordi den først folder en klar scene ud efterfulgt af et persongalleri, der udlever et forståeligt og genkendeligt reaktionsmønster for både barn og voksen. Og det vel at mærke med stor respekt for bibelens grundfortælling.

Ud over at målgruppen er børn, er det svært at angive en nøjagtig aldersgruppe for børnebibelen. I min optik afhænger det af den enkelte bibelhistorie. Børn fra seks år vil fint kunne engagere sig i historierne, men nogle af fortællingerne vil udfordre den seks- til otteårige, fordi historierne er lange. Her er det dog muligt at dele dem op i afsnit uden at ødelægge helheden.

Til gengæld vil minikonfirmanderne, de ni- til tiårige, være en oplagt målgruppe, og her egner Ida Jessens bibelhistorier sig glimrende til højt-læsning. Den er nemlig ikke kedelig at få læst op, for der er hele tiden gang i nogle følelser, reaktioner og en fremadskridende handling, som gør, at minikonfirmanderne vil både lytte men også opdage, hvad der er på spil i bibelens fortællinger.

SKABER EN SAMHØRIGHED

Hanne Bartholins illustrationer fungerer hele vejen igennem. Både farver og billeder er antydninger af de forskellige bibelhistoriers ramme, mennesker, handling eller situation. De er smukke og appellerer også til os voksne, men illustrationerne rummer også detaljer, som børnene spotter. Der popper for eksempel ind imellem nogle skæve billeder op i fortællingerne, som børn reagerer på, for det er da skørt, at der,

mellem blomster og de fine og farverige paradisbilleder, på den følgende side pludselig er en krokodille, der står på hovedet.

Der er en vekslen mellem store, hele billeder, brudstykker af dyr eller mennesker og små detaljerede billeder rundt om i teksterne, som giver en variation i både det visuelle udtryk og i læsningen. Og så er de med til at skabe en samhørighed mellem barn og voksen. For mens man læser, er det en fælles overraskelse, når illustrationerne ændrer sig.

GOD OPLEVELSE FOR BÅDE BØRN OG VOKSNE

Selvom børnebøger ikke skal stå til pynt i reolen, vil jeg alligevel fremhæve, at Ida Jessens 'Bibelhistorier' er en flot bog, der emmer af en gennemtænkt æstetik. Den har et særligt rektangulært format, er trykt på flot papir, og så er bogen overskueligt sat op med tydelige overskrifter og markeringer mellem bibelhistoriernes typografi.

Ida Jessens nye bibelhistorier er for børn, men bogen er i den grad en fantastisk god oplevelse for både børn og voksne. Min søn på otte og jeg grinte, følte med alle de fine menneskelige reaktioner, udbrud og følelser, som Ida Jessen får frem i bibelens personer og situationer. 'Bibelhistorier' er en anbefalelsesværdig oplevelse at tage på med børn.

Bibelhistorier
af Ida Jessen og Hanne Bartholin
320 sider
349,95
Bibelselskabet

GOD IDÉ TILTRAK MEDIERNES OPMÆRKSOMHED

Da Lone Buhl Pedersen fik en idé om at genbruge konfirmationstøj, gav det pludselig en masse opmærksomhed fra både lokale og landsdækkende medier. Selv har hun taget det helt roligt, men hun er glad for at have været med til at starte en debat om, at kirken er for alle, og at en konfirmation ikke behøver være dyr.

Af Bo Billeskov Grünberger

I Østbirk og Yding sogne bor der godt 3.500 mennesker. Her er smukt og landlig idyl, og indtil for nylig var der ingen tegn på, at præsten i Østbirk og Yding for en kort tid skulle forvandles til medie-kendis. Men det ændrede sig, da præsten, Lone Buhl Pedersen, fik en god idé om at genbruge konfirmationstøj.

”Jeg har tit haft et par enkelte habitjakker til at hænge, som jeg så har givet, når der er en, der har spurgt. Men det har været sådan på det stille plan. Det der egentlig gjorde, at ’nu skal det være’, var, at der var en artikel i Information om, at en konfirmation kostede rigtig mange penge. Og det behøver der ikke være noget galt i, men jeg tænkte, at jeg lige ville gøre opmærksom på, at det behøver det altså ikke koste, og at folkekirken er for alle,” fortæller Lone Buhl Pedersen.

DET BEGYNDTE I DEN LOKALE AVIS

Hun begyndte at indsamle konfirmationstøj, og en lokal omtale i Østbirk Avis fangede P4s opmærksomhed. De sendte en journalist ud for at interviewe Lone Buhl Pedersen og høre mere om hendes idé. Det gav pludselig en masse opmærksomhed.

”De sætter det på deres facebookside, og der kom omkring 1.700 likes, og det er åbenbart noget

folkekirken.dk opdager, så de ringer og beder om et billede af mig, som vi sender til dem. Dagen efter ringer de fra TV2 Østjylland, og jeg får hentes konfirmanderne, og det kommer i TV2 Østjylland,” siger Lone Buhl Pedersen.

Sagen tog for alvor fart, da TV2s Godmorgen Danmark også tog kontakt til Lone Buhl Pedersen. I første omgang kunne hun ikke være med, for hun havde en begravelse den dag, hvor TV2 ville have hende til at medvirke. Derfor troede Lone Buhl Pedersen, at de nok ikke ville gøre mere ud af det, men de ringede igen, og hun medvirkede og fortalte om sine tanker med at indsamle konfirmationstøj til genbrug.

”I Godmorgen Danmark havde de skrevet ’præst samler ind til fattige konfirmander,’ og det fik jeg heldigvis rettet til ’præst samler ind til fornuftige konfirmander’. Det har ikke noget at gøre med at være fattig. Folk kan jo bruge pengene på noget andet,” fortæller hun.

KIRKEN ER FOR ALLE

Der har været nogen, som har spurgt Lone Buhl Pedersen, om ikke hun var nervøs over at sidde hos Godmorgen Danmark, men det var hun ikke. Hun mener selv, at hun står mere til ansvar, når hun står på prædikestolenovre i kirken. Men der er alligevel en ting, hun ærgrer sig over.

”Jeg havde en aftale med TV2 Godmorgen Danmark om, at de skulle vise billeder af alle mine konfirmander, som jeg sendte til dem, men de glemte det ene hold, og det var jeg faktisk mest træt af. Jeg havde sendt dem billeder af alle fire hold, og der glemte de så et. Det var jeg så træt af,” siger hun.

Lone Buhl Pedersen har været glad for opmærksomheden og den debat, det har givet. Der har som nævnt været nogen, der har misforstået hendes pointe med at genbruge konfirmationstøj, så det kommer til at handle om at være rig eller fattig, men det er helt forkert, understreger hun.

”Der vil jeg sige nej, det er slet ikke det, jeg er ude i. Jeg vil bare gøre opmærksom på, at konfir-

mation kan gøres på flere måder, og at kirken er for alle,” slår hun fast.

GENBRUG ER NATURLIGT

Opmærksomheden har gjort, at mange er kommet med gammelt konfirmationstøj til Lone Buhl Pedersen, så det kan bruges af næste hold konfirmander. Det er hun glad for, og selv mener hun, at det er helt naturligt at genbruge konfirmationstøj. Mange konfirmander er også bange for, at fx veninden køber den samme kjole som dem, og her giver genbrugstøj en mulighed for at skille sig lidt ud.

”Genbrug er bare in, men der er åbenbart ingen, der har gjort lige præcis det her. Jeg snakkede med en, der bor i Bjerringbro, og han fortalte, at de har flere genbrugsbutikker, end de har almindelige tøjbutikker. Så genbrug er altså hot, og det er da underligt, at det ikke har været sådan med konfirmandtøj også. Det er jo ingen sag at ligne en million, hvis det har kostet en million. Men det er da rigtig smart at kunne gøre det billigere.”

A photograph of Tranebjerg Kirke on Samsø, showing its white walls, red-tiled roof, and stepped gables. The church is surrounded by greenery and a clear blue sky.

TRANEBJERG KIRKE PÅ SAMSØ

Set fra syd giver Tranebjerg Kirke et imponerende indtryk med sine kamtakke-
de, hvidkalkede bygninger og røde tegltage. Her mærkes historiens vingesus,
for kun 100 meter derfra lå i middelalderen et borganlæg, og Tranebjerg Kirkes
tårn giver også mindelser om tider, hvor der var brug for forskansning.

Af Martin Høybye

Tranebjerg ligger centralt på den sydlige del af Samsø med omkring 4 kilometer til Sælvig, 7 km. til Kolby Kås og 5 km. til Ballen. Byens kirke har hørt til øens skiftende ejere, indtil den overgik til selveje 1917. Den er 39 meter lang og romansk med senere gotisk påvirkning.

Andre af øens kirker er ældre, men der er dog nogen usikkerhed om Tranebjerg Kirkes historie i middelalderen. Skibet er bygget først og er fra ca. år 1350-1375, og koret kom til hen imod år 1400, men der har været en ældre kirke på stedet, formentlig af træ, som i sin tid blev afløst af et kor af sten, inden den nuværende kirke blev bygget.

Området har været scene for et slag, da marsk Stig hærgede landet. Og så sent som i 2008 fandt man kun 100 meter vest for Tranebjerg Kirke et borganlæg med tilhørende kirke og en noget

ældre kirkegård. Udgravningerne på stedet bærer vidnesbyrd om kamphandlinger, og brændt korn i et gulvlag i den gamle kirke tyder på, at den har været brændt ned. (Det var almindeligt at opbevare korn på kirkeloftene på den tid). Senere er den dog repareret og har fungeret som kirke nogle årtier, indtil den sandsynligvis blev afløst af Tranebjerg Kirke. Stedet kaldes Gl. Brattingsborg og er et af i alt fem voldsteder på Samsø, som også tæller: Vesborg på sydøens kyst, Hjortholm i Stavns Fjord, Blafferholmen ved det nuværende Brattingsborg Gods og Bisgård i Onsbjerg Sogn.

KAN HAVE HØRT TIL TRANEBJERGÅRD

Tranebjerg Kirkes placering skyldes måske, at den har været tilknyttet Tranebjerggård, som sandsynligvis har været det administrative omdrejningspunkt for Samsø i middelalderen. Litteraturen på området nævner tilbagevendende gården,

men hvor den nærmere har ligget er endnu ikke klart. Nationalmuseet har dog en formodning:

”Beliggenheden af Tranebjerggård er endnu ikke fastslået med sikkerhed, men et godt bud er vest for kirken og nord for Gl. Brattingborg,” hedder det i publikationen ’Kongeborg, kirke og borgerkrig på Gl. Brattingborg’ fra Nationalmuseet.

Uomtvisteligt er det dog, at Tranebjerg Kirke har været sognekirke fra ca. 1350 til i dag. Der er mulighed for, at en tidligere sognekirke kan have ligget i Brundby syd for Tranebjerg, hvilket ville have været en mere central placering i sognet. (Den nyfundne Gl. Brattingborgs Kirke kan have været privat kirke tilhørende borganlægget syd for Tranebjerggård og dermed ikke alment tilgængelig).

KIRKEN BYGGET AF EN TROLD

Tankerne om en kirke i Brundby understøttes af gadenavne på stedet, men der er ikke fundet arkæologiske spor. Ifølge sagn kan projektet dog have været modarbejdet på andre planer:

”Det berettes, at kirken først skulle have været bygget i Brundby. Men hvad der byggedes om dagen blev nedbrudt om natten, og materialerne førtes til det sted, hvor kirken nu ligger, hvorfor det besluttedes at opføre den der,” lyder det i Nationalmuseets værk ”Danmarks Kirker (s. 2562).”

Samme sted kan man læse om en trold, der skulle have bygget kirken i Tranebjerg, og som havde udset sig præstens liv som del af betalingen for arbejdet. Men præsten listede sig en dag op på

troldens banke og hørte dens kone sige navnet. Den dag, trolden skulle færdiggøre kirken, spurgte den præsten om sit navn, og præsten svarede, at troldens navn var ’Find.’ Den meget vrede trold løb væk, og siden er der ikke nogen, der har kunnet mure den sidste sten ind.

TÅRN KAN HAVE VÆRET FORSVARSVÆRK

Tranebjerg Kirkes tårn giver med rette mindelser om et forsvarsværk. Det blev rejst omkring år 1525, og ud over de to meter tykke mure er det udstyret med skoldehuller og skydeskår. Det vides dog ikke, om det nogensinde har været i brug som reelt støttepunkt i en konflikt. Kort efter, i år 1550, blev bjælkeloftet i kirken fjernet til fordel for hvælvinger. Tårnets hvælv er seksdelt, koret har stjernehvælv, og skibets øvrige hvælv er krydshvælv, som er firdelte. På samme tid blev kirken udvidet med våbenhuse, et sakristi og korsarme i munkesten. I dag er dog kun det sydvendte våbenhus, den nordvendte korsarm og sakristiet tilbage.

En årsag til det kraftige tårn, som afløste et mindre tårn bygget umiddelbart efter koret, kan være, at det blev bygget i en urolig tid. Og selvom borgen epoke på Samsø var ved at være forbi efter en storhedstid et par århundreder før, kan kongens mænd have følt behov for at kunne forskanse sig:

”Det var på den tid, at kongens foged Jørgen Mikkelsen fik fæste på Tranebjerggård, og da også lensborgen Vesborg var blevet nedlagt, må han

i sin egenskab af kongens repræsentant på øen have følt et behov for et nyt forsvarsanlæg. Vi er i bondeoprørenes tid, så det kan være forklaringen,” er vurderingen i ’Kongeborg, kirke og borgerkrig på Gl. Brattingsborg’ fra Nationalmuseet.

Tårnet er udstyret med to klokker. Den mindste kaldes Maria-klokken (vægt 450 kg.), og da årstallet ifølge kirkens hjemmeside er angivet til 1391, er det Samsøs ældste kirkeklokke. Den største klokke vejer næsten 2.000 kg. og er fra år 1654. Kirken fik indført automatisk ringning i år 2004.

HARMONISK OG FREDET HELHED

Når man kommer ind gennem den sorte smed-ejersport fra Tingvej, går det forholdsvis stejlt op ad en asfalteret sti til Tranebjerg Kirke, der

troner på toppen af bakken. På højre hånd, på den anden side af en plæne med sløjfede gravsteder, ligger kapellet, som er fra 1903, og få meter mod nord er en mindelund for 10 allierede piloter, der gik ned over Samsø under Anden Verdenskrig. Følger man

vejen videre mod kirken, kommer tiendeladen til venstre, som er helt tilbage fra den sene middelalder. Siden har den haft forskellige praktiske formål, og i dag bruges den til opbevaring af materiel. Laden er bygget sammen med en gammel indgangsportal med færist, der skulle afholde husdyr fra at gå ind på kirkegården. Helheden er meget harmonisk og fredet i Klasse A sammen med et stykke af kirkegårdsmuren ved laden.

SPEDALSKE FIK NADVER GENNEM MUR

I våbenhuset findes endnu et vidnesbyrd om, at

tårnet muligvis har haft en rolle som forsvarsværk. Her står nemlig en groft tilhugget granitsten, som kan være en faldsten fra et faldgitter. I våbenhuset er også en tilmuret niche, som i gamle dage var den åbning, hvor nadveren blev givet til de spedalske. I våbenhuset findes desuden mindeplader for to samsinger, som mistede livet i koncentrationslejre under Anden Verdenskrig.

Træder vi ind i skibet, er der på venstre hånd yderligere to mindeplader, som er for samsinger, der måtte lade livet under krigen i henholdsvis

1848 og 1864. Ved indgangen hænger også det største af to skibe, nemlig en kopi af ’Christian VIII,’ et linjeskib der gik ned i 1849 under det slesvig-holstenske oprør. I korsarmen hænger det andet skib, en bark, der er lavet af bådebygger Oster fra Ballen.

Alterbordet er fra 1583, og bag panelet findes et ældre stenalterbord med rum til relikvier. Altertavlen er ifølge en kalkmalet indskrift på korets nordvæg fra 1615 og er med postament, et tredelt storstykke, todelt attika (midterfelt) og et topfelt med halvrund gav. (Se udførlig beskrivelse i linket til Nationalmuseets gennemgang herunder). Der er bl.a. messingstager fra 1632, mens den syvarmede lysestage er fra starten af 1900-tallet og en sølvkande er fra nyere tid. En af kirkens to alterkalke bærer rigskansler Peder Griffenfelds våben. Han var Samsøs ejer fra 1674-1676, hvor han blev sendt i fængsel i eksil, efter han var faldet i unåde hos Christian V.

Som det sig næsten hør og bør i en middelalderkirke, er døbefonten det ældste inventar. Det er

en romansk kumme i rødlig granit med konturhuggede arkadebuer. Det tilhørende dåbsfad (ca. fra år 1550) er i messing med stemplede ornamentaler langs kanten, inderst malteserkors og yderst to-stilkede blade. I bunden en fremstilling af Maria bebudelse.

HELGENER OG KRISTUSMONOGRAM

Prædikestolen fra 1593 er et prægtigt renæssancearbejde med arkadefelter, der har relieffer af Jesus og evangelisterne. Ud over degnestolen fra 1654, der bærer Sophie Amalie Moths initialer, (Samsøs ejer fra 1676), skal nævnes tre stolegavle i korsarmen fra 1639 og to stolegavle tæt ved indgangen, som er fra 1655. Kirkens øvrige stolegavle er fra omkring 1935 og inspireret af de ældre træskærerarbejder.

I 1931 blev kalkmalerierne fra midten af 1300-tallet afdækket og restaureret. Vi ser bl.a. Skt. Christoforus bære Jesusbarnet over floden, Sct.

Antonius (med senere indvielseskors fra 1525) og Skt. Sebastian der beskydes med pile (med flettekors). Bevæger vi os lidt længere mod vest dukker en ottekantet stjerne op, som kan være et kristusmonogram.

Til sidst skal nævnes kirkens orgel, der er placeret under tårnhvælvingen. Orglet har 12 stemmer og er fra 1954. Det er bygget af Th. Frobenius og tegnet af Marinus Andersen.

REDAKTION

Folkekirkeinfo, Kirken i Østjylland
kirkenioestjylland.dk

ANSVARSHAVENDE

Martin Høybye

BILLEDER

Fotografer i dette nummer:

Mikkel Berg Pedersen / Scanpix, John R. Enevoldsen, Martin Pedersen, Bo Grünberger og Martin Høybye.

FORSIDE

Forsidebillede af Bo Grünberger. Fra søndagscaféen i Odder.

KORREKTUR

Lise Palstrøm

ANNONCER

Hvis du ønsker at annoncere i Røsten, så skriv til os på mailadressen:

martin@folkekirkeinfo.dk

DEADLINE

Deadline henholdsvis: 1. juni, 1. oktober, 1. januar, og 1. april.

Henvendelser rettes til

martin@folkekirkeinfo.dk

KONTAKT

Dalgas Avenue 46, 2.

8000 Aarhus C

Tlf.nr.: 86163673

martin@folkekirkeinfo.dk